KAMMARRÄTTEN I SUNDSVALL

DOM

2018-08-08
Meddelad i Sundsvall

Mål nr 1887-18

KLAGANDE
[redacted]

Ombud: [redacted]

MOTPART
Socialnämnden i Kalix kommun

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE
Förvaltningsrätten i Luleås dom den 28 juni 2018 i mål nr 1138-17, se bilaga A

SAKEN
Personlig assistans

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten meddelar prövningstillstånd.

Kammarrätten avslår överklagandet.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 714 851 21 Sundsvall	Södra Tjärngatan 2	060-18 66 00 **E-post**: kammarrattenisundsvall@dom.se www kammarrattenisundsvall.se	060-18 66 52	måndag – fredag 08:00–16:00

YRKANDEN M.M.

[redacted] yrkar att han ska beviljas personlig assistans i samma omfattning som han tidigare har varit beviljad och att detta även ska gälla interimistiskt. Han anför till stöd för sin talan bl.a. följande. Han har i grunden en hjärnskada som förorsakar bl.a. epilepsi, men som också medför en psykisk funktionsnedsättning. Den psykiska funktionsnedsättningen och den fysiska är sammankopplade. I samband med anfall kan han bli mycket aggressiv och riskerar att skada både sig själv och andra. Om rätt person med ingående kunskap förklarar vad som pågår inträffar inte dessa aggressionsutbrott alls. Eftersom varje anfall gradvis försämrar de psykiska funktionerna är det mycket viktigt att en person med rätt kunskap gör rätt saker för att så mycket som möjligt begränsa den skada som de långa anfallen ger.

[redacted] har till stöd för sin talan gett in ett läkarintyg från överläkaren och neurologen [redacted] daterat den 24 juli 2018.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten anser att det finns skäl att meddela prövningstillstånd och tar upp målet till omedelbart avgörande. Yrkandet om interimistiskt beslut föranleder därmed inte någon åtgärd från kammarrättens sida.

Överläkaren och neurologen [redacted] har i intyg den 25 april 2016 och 6 april 2017 uppgett bl.a. följande. Trots tung medicinering och avancerad behandling har [redacted] väldigt hög anfalls-frekvens. Han har stora generaliserade anfall varannan till var tredje dag. Han ramlar då ihop utan någon förvarning och får kramper i samtliga extremiteter. Anfallen är ofta långdragna med påtaglig andningspåverkan och kräver alltid tillförsel av medicinering. Medicineringen måste ges av personer som bevittnar anfallen då [redacted] själv är djupt

medvetslös. Utöver de stora anfallen drabbas han av mindre anfall flera gånger per dygn. På grund av den höga anfallsfrekvensen behöver han tät tillsyn dygnet runt.

I utlåtande från psykologen [redacted] daterat den 20 juni 2017, anges bl.a. följande. [redacted] har en medfödd hjärnskada. Skadan har påverkat hjärnans utveckling och medfört stora konsekvenser för hans kognitiva utveckling. [redacted] utvecklades normalt fram till ca 10 års ålder. Därefter har utvecklingen hindrats på grund av den epilepsi som hans medfödda hjärnskada orsakat.

I intyget från [redacted] anges bl.a. följande. Epilepsisjukdom är en interaktion mellan kroppsliga besvär och själ. Hos [redacted] yttrar det sig mer tydligt än hos andra. Utifrån de neuro-psykologiska utredningar som är gjorda ser man en sjunkande funktions-förmåga som i första hand tolkas som sekundär till de återkommande anfallen.

Kammarrätten gör följande bedömning.

Kammarrätten har i dom den 8 mars 2018, mål nr 595-17, funnit att [redacted] tillhör personkretsen i 1 § 3 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Det har inte framkommit skäl till annan uppfattning.

[redacted] har både en epilepsisjukdom och en psykisk funktionsnedsättning. Den medicinska utredningen ger stöd för att det finns ett samband mellan epilepsin och den psykiska funktionsnedsättningen på så sätt att den psykiska funktionsnedsättningen utvecklats negativt av epilepsin. Den medicinska utredningen ger vidare stöd för att [redacted] behöver tillsyn på grund av återkommande och svåra epileptiska anfall. Utredningen ger däremot inte stöd för att [redacted]

KAMMARRÄTTEN I SUNDSVALL **DOM**

Mål nr 1887-18

[redacted] på grund av sin psykiska funktionsnedsättning behöver sådan aktiv tillsyn som i praxis har accepterats som ett grundläggande behov. Att han ibland kan bli aggressiv i samband med anfall ändrar inte denna bedömning då det är en följd av epilepsin och inte av den psykiska funktionsnedsättningen. Behovet av tillsyn är därmed kopplat till den fysiska sjukdomen. Som angetts i förvaltningsrättens dom har tillsyn i anledning av omfattande epileptiska anfall inte ansetts kräva särskild kännedom om personen ifråga. Sådan tillsyn har därför inte godtagits som ett grundläggande behov. Mot denna bakgrund bedöms [redacted] inte ha ett grundläggande behov av annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om honom. På de skäl som förvaltningsrätten anfört bedöms han inte heller ha ett sådant behov av hjälp med personlig hygien, måltider, av- och påklädning eller kommunikation som berättigar honom till personlig assistans. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Mats Törnered kammarrättslagman ordförande	Petra Ebbing kammarrättsråd referent	Anders Eriksson tf. kammarrättsassessor

FÖRVALTNINGSRÄTTEN I LULEÅ

DOM
2018-06-28
Meddelad i Luleå

Mål nr
1138-17

KLAGANDE
[redacted]

Ombud: [redacted]

MOTPART
Socialnämnden i Kalix kommun
952 81 Kalix

ÖVERKLAGAT BESLUT
Socialnämnden i Kalix kommuns beslut den 8 maj 2017

SAKEN
Personlig assistans

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Förvaltningsrättens interimistiska beslut från den 18 maj 2017 upphör därmed att gälla.

Postadress Box 849 971 26 Luleå
Besöksadress Skeppsbrogatan 43
Telefon 0920-29 54 90
Telefax 0920-22 04 59
E-post: forvaltningsrattenilulea@dom.se
www.domstol.se/forvaltningsratt
Expeditionstid måndag–fredag 08:00–16:00

BAKGRUND

[redacted] har tidigare varit beviljad assistansersättning från Försäkringskassan fram till och med den 31 augusti 2016. Han har därefter ansökt om personlig assistans hos socialnämnden i Kalix kommun. Under utredningstiden beviljade socialnämnden honom tillfällig personlig assistans med 17,625 timmar per dygn, varav 2,125 timmar avsåg väntetid under dygnsvilan. Socialnämnden beslutade den 17 februari 2017 att [redacted] inte hade rätt till insatser enligt LSS eftersom han inte omfattas av personkretsen i 1 § 1–3 LSS. Socialnämndens beslut överklagades till förvaltningsrätten, som ändrade beslutet på så sätt att han förklarades tillhöra personkretsen enligt 1 § 3 LSS. Förvaltningsrättens dom överklagades till Kammarrätten i Sundsvall, som den 8 mars 2018 kom till samma slutsats som förvaltningsrätten att [redacted] tillhör personkretsen i 1 § 3 LSS.

Socialnämnden har därefter, den 8 maj 2017, beslutat att på nytt avslå [redacted] ansökan om personlig assistans. Beslutet motiverades med att de grundläggande behoven inte uppfattas som mycket privata och känsliga för den personliga integriteten, utan att behovet främst handlar om tillsyn samt aktiverings- och motiveringsinsatser. Vidare bedömdes behovet gällande aktiv tillsyn inte vara en följd av psykisk sjukdom, utan på grund av epilepsin.

PARTERNAS INSTÄLLNING

[redacted] yrkar att han beviljas personlig assistans med 17,625 timmar per dygn. Han anför bl.a. följande. Det är styrkt att han har grundläggande behov som är av mycket privat och känslig karaktär. Detta gäller exempelvis vid dusch, då någon alltid måste finnas med honom. Om duschningen sker efter ett epilepsianfall måste någon klä av och på honom.

Under de i snitt 40 timmar per vecka efter anfall i vaket tillstånd är han så allmänpåverkad att inget fungerar. Under den tiden måste han ha med sig en person som har ingående kunskap om honom. Efter ett anfall saknar han orienteringsförmåga och befinner sig i annan tid och rum cirka 50 minuter. Han är ofta aggressiv innan anfallen lugnar sig och behöver en välkänd röst som styr och leder honom. Han har till stöd för sin talan gett in ett intyg från en psykolog.

Socialnämnden har inte funnit skäl att ändra sitt beslut, men har i tillägg anfört bl.a. följande. [redacted] har fått en ny personkretstillhörighet efter att han enligt intyg från psykolog, som konsulterat specialister i neuropsykologi, har bedömts tillhöra personkretsen enligt 1 § 2 LSS. Han har också beviljats insats i form av daglig verksamhet den 1 december 2017.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser

Lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, innehåller bestämmelser om insatser för särskilt stöd och särskild service åt personer med vissa typer av varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder. LSS gäller bl.a. för personer med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom (1 § 2 LSS).

Personer som anges i 1 § LSS har rätt till insatser i form av särskilt stöd och särskild service enligt 9 § 1–9, om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Den enskilde ska genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor. Insatserna ska vara varaktiga och samordnade (7 § LSS). En av insatserna för särskilt stöd och service är

biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäliga kostnader för sådan assistans (9 § 2 LSS).

Med personlig assistans avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov) (9 a § LSS). Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till personlig assistans för andra personliga behov om de inte tillgodoses på annat sätt.

Förvaltningsrättens bedömning

Förvaltningsrätten kan inledningsvis konstatera att socialnämnden efter det överklagade beslutet har angett att [redacted] har fått en ny personkretstillhörighet. Enligt förvaltningsrättens mening får detta förstås som att parterna numera är överens om att han tillhör personkretsen enligt 1 § 2 LSS. Förvaltningsrätten finner inte skäl att göra någon annan bedömning i denna del. Frågan i målet är om [redacted] har ett behov av hjälp med de grundläggande behoven som är av sådan art och omfattning att han har rätt till insatsen personlig assistans.

Hjälp med personlig hygien, måltider, av- och påklädning av kläder och kommunicering

Förvaltningsrätten anser att utredningen i målet ger stöd för att [redacted] har en egen förmåga att självständigt sköta sin personliga hygien, inta måltider, klä på och av sig och kommunicera med andra. Den hjälp han behöver framstår i huvudsak som behov av påminnelser, aktiverings- och motiveringsinsatser, samt vägledning, i samband med epilep-

sianfall. Denna typ av hjälp räknas normalt sett inte till vad som omfattas i ett hjälpbehov med de grundläggande behoven (RÅ 2009 ref. 57).

[redacted] har gjort gällande att han efter epilepsianfall även har behov av praktisk hjälp av integritetsnära karaktär, såsom hjälp med av- och påklädning i samband med dusch. Det medicinska underlaget i målet ger stöd för att han har en hög anfallsfrekvens och att han i samband med anfallen har ett stort omvårdnadsbehov och behöver hjälp med personlig vård. Förvaltningsrätten finner dock inte att det finns något underlag i målet som ger uttryckligt stöd för att han har ett behov av praktisk och integritetsnära hjälp i sådan omfattning som kan ge rätt till personlig assistans.

Mot denna bakgrund anser förvaltningsrätten att underlaget i målet inte ger tillräckligt stöd för att [redacted] har ett sådant praktisk och integritetsnära hjälpbehov med de grundläggande behoven som berättigar honom till personlig assistans.

Annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade

Annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade får inräknas i de grundläggande behoven endast om den enskilde har en psykisk funktionsnedsättning (HFD 2015 ref. 46). Sådan hjälp kan enligt stadgad rättspraxis vara aktiv tillsyn som närmast har karaktären av övervakning. De fall där sådan tillsyn har accepterats som ett grundläggande behov har främst gällt för personer med våldsamma utbrott och där stora kommunikationssvårigheter gör att ingående kunskaper om personerna är en förutsättning för att undvika och avbryta utbrotten (se t.ex. RÅ 1997 ref. 23 I och RÅ 2010 ref. 17).

Av utredningen i målet framgår att [redacted] har både en psykisk funktionsnedsättning i form av ett bestående begåvningsmässigt

funktionshinder och fysiska funktionshinder i form av epilepsi. Han har gjort gällande att han har ett behov av tillsyn, hjälp och stöd av någon med ingående kunskaper om honom, på grund av hans omfattande epilepsianfall.

Förvaltningsrätten ifrågasätter inte att det finns en risk för allvarlig skada i samband med [redacted] oförutsägbara epilepsianfall. Den tillsyn han behöver kan, enligt förvaltningsrättens mening, dock inte jämställas med den typ av aktiv övervakande tillsyn som i rättspraxis har godtagits som ett grundläggande behov. [redacted] hjälpbehov föranleds av hans epilepsi och förvaltningsrätten finner inte att underlaget i målet visar att det finns ett samband mellan epilepsin och hans psykiska funktionsnedsättning som gör att hjälpbehovet även kan anses grundat på funktionsnedsättningen. Epilepsi är i sig en fysisk sjukdom och tillsyn i anledning av omfattande epilepsianfall har inte ansetts kräva särskild kännedom om personen i fråga enligt praxis från kammarrätterna (Kammarrättens i Sundsvall dom den 7 februari 2018 i mål nr 255-17).

Förvaltningsrätten finner heller inte att underlaget i målet ger stöd för att [redacted] psykiska funktionsnedsättning gör att det krävs ingående kunskaper om honom för att hjälpa honom i samband med hans epilepsianfall. Detta gäller både den hjälp han behöver under anfallen och den hjälp han behöver därefter. Han har själv anfört att han ofta är aggressiv innan anfallen lugnar sig, men förvaltningsrätten finner inte att det har framkommit att han har ett aggressivt beteende av sådan omfattning och intensitet att tillsyn av den anledningen ska räknas in i de grundläggande behoven. Förvaltningsrätten finner heller inte att det har framkommit att [redacted] har något annat hjälpbehov på grund av sin psykiska funktionsnedsättning som gör att det krävs ingående kunskaper om honom för att hjälpa honom.

Mot denna bakgrund finner förvaltningsrätten att underlaget i målet inte ger tillräckligt stöd för att [redacted] har ett behov av annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om honom som kan räknas som ett grundläggande behov.

Sammanfattning

Förvaltningsrätten finner sammanfattningsvis att [redacted] inte har gjort sannolikt att han har ett hjälpbehov med de grundläggande behoven som är av sådan art och omfattning att han har rätt till insatsen personlig assistans. Överklagandet ska därför avslås.

Eftersom förvaltningsrätten nu slutligt har avgjort målet ska det interimistiska beslutet från den 18 maj 2017 upphöra att gälla.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i formulär DV 3109/1 C (se bilaga 1).

Niklas Lind
chefsrådman

I avgörandet har även nämndemännen Åke Carlsson, Terese Falk Carolin och Rauno Sirén deltagit.

Kristina Engman har föredragit målet.

SVERIGES DOMSTOLAR

Bilaga

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Sundsvall. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

DV 3109/1C • 2013-06 • Producerat av Domstolsverket

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges.Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.